

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

9. november 2023*

Eelotsusetaotlus – Direktiiv 2000/31/EÜ – Infoühiskonna teenused – Artikli 3 lõige 1 – Päritoluliikmesriigis toimuva kontrolli põhimõte – Artikli 3 lõige 4 – Erand infoühiskonna teenuste vaba liikumise põhimõttest – Mõiste „konkreetsed infoühiskonna teenused, millele kohaldatakse liikmesriigi õigusnormid, millega kehtestatakse suhtlusplatvormide pakkujatele olenemata sellest, kas nad asuvad tema territooriumil või mitte, rida kohustusi seoses väidetavalt ebaseadusliku sisu kontrollimise ja sellest teatamisega – Direktiiv 2010/13/EL – Audiovisuaalmeedia teenused – Videojagamisplatvormi teenused

Kohtuasjas C-376/22,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Verwaltungsgerichtshofi (Austria kõrgeim halduskohus) 24. mai 2022. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 10. juunil 2022, menetluses

Google Ireland Limited,

Meta Platforms Ireland Limited,

Tik Tok Technology Limited

versus

Kommunikationsbehörde Austria (KommAustria),

menetluses osales:

Bundesministerin für Frauen, Familie, Integration und Medien im Bundeskanzleramt,

EUROOPA KOHTUS (teine koda),

koosseisus: koja president A. Prechal, kohtunikud F. Biltgen, N. Wahl (ettekandja), J. Passer ja M. L. Arastey Sahún,

kohtujurist: M. Szpunar,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Google Ireland Limited ja Tik Tok Technology Limited, esindaja: *Rechtsanwalt* L. Feiler,
- Meta Platforms Ireland Limited, esindaja: *Rechtsanwalt* S. Denk,
- Austria valitsus, esindajad: A. Posch ja G. Kunnert,
- Iirimaa, esindajad: M. Browne, A. Joyce ja M. Tierney, keda abistas D. Fennelly, *BL*,
- Poola valitsus, esindaja: B. Majczyna,
- Euroopa Komisjon, esindajad: G. Braun, S. L. Kalèda ja P.-J. Loewenthal,

olles 8. juuni 2023. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kuidas tõlgendada esiteks Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2000. aasta direktiivi 2000/31/EÜ infoühiskonna teenuste teatavate õiguslike aspektide, eriti elektroonilise kaubanduse kohta siseturul (EÜT 2000, L 178, lk 1; ELT eriväljaanne 13/25, lk 399), artikli 3 lõikeid 4 ja 5 ning teiseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. märtsi 2010. aasta direktiivi 2010/13/EL audiovisuaalmeedia teenuste osutamist käsitlevate liikmesriikide teatavate õigus- ja haldusnormide koordineerimise kohta (audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv) (ELT 2010, L 95, lk 1), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. novembri 2018. aasta direktiiviga (EL) 2018/1808 (ELT 2018, L 303, lk 69) (edaspidi „direktiiv 2010/13“), artikli 28a lõiget 1.
- 2 Taotlus on esitatud kohtuvaidluses ühelt poolt Irimaal asuvate äriühingute Google Ireland Limited, Meta Platforms Ireland Limited ja Tik Tok Technology Limited ning teiselt poolt Kommunikationsbehörde Austria (KommAustria) (Austria ringhäälingusektorit reguleeriv asutus) vahel seoses viimase otsustega, milles leiti, et nende äriühingute suhtes on kohaldatav föderaalne seadus suhtlusplatvormide kasutajate kaitsemeetmete kohta (suhtlusplatvormide seadus) (Bundesgesetz über Maßnahmen zum Schutz der Nutzer auf Kommunikationsplattformen (Kommunikationsplattformen-Gesetz) (*BGBI.* I, 151/2020, edaspidi „KoPl-G“).

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Direktiiv 2000/31

3 Direktiivi 2000/31 põhjendused 5, 6, 8, 22 ja 24 on sõnastatud järgmiselt:

„(5) Infoühiskonna teenuste arengut ühenduses takistavad mitmed siseturu nõuetekohase toimimise juriidilised tõkked, mis muudavad asutamisevabaduse ja teenuste osutamise vabaduse kasutamise vähem ligitõmbavaks; need tõkked tekivad õigusaktide lahknevustest ja õiguskindluse puudumisest selle kohta, milliseid siseriiklike eeskirju selliste teenuste suhtes kohaldatakse; kui asjakohaste valdkondade õigusaktid on kooskõlastamata ja kohandamata, võib tõkkeid õigustada Euroopa Ühenduste Kohtu pretsedendiõigust silmas pidades; õiguskindlus puudub selle kohta, millises ulatuses võib liikmesriik kontrollida teisest liikmesriigist pärit teenuseid.

(6) Pidades silmas ühenduse asutamislepingu artiklite 43 ja 49 ning teiste õigusaktide eesmärki, tuleks need tõkked kõrvaldada teatavate siseriiklike õigusaktide kooskõlastamise ja teatavate ühenduse tasandi õiguslike printsiipide täpsustamise teel sel määral, mis on vajalik siseturu nõuetekohaseks toimimiseks; käsitledes ainult teatavaid konkreetseid siseturul probleeme tekitava[i]d küsimusi, järgib käesolev direktiiv täielikult asutamislepingu artiklis 5 ettenähtud subsidiaarsuspõhimõtte respekterimise vajadust.

[...]

(8) Käesoleva direktiivi eesmärk on luua õiguslik raamistik, mis tagaks infoühiskonna teenuste vaba liikumise liikmesriikide vahel, mitte ühtlustada kriminaalõiguse valdkonda kui sellist.

[...]

(22) Infoühiskonna teenuste järelevalve peaks toimuma tegevuse lähtekohas, et kindlustada avalike huviobjektide tõhus kaitse; sel eesmärgil tuleb tagada, et pädev asutus ei kaitseks mitte ainult oma riigi kodanikke, vaid kõiki ühenduse kodanikke; liikmesriikidevahelise usalduse parandamiseks on oluline selgelt sõnastada teenuste päritoluliikmesriigi kohustused; et tõhusalt tagada teenuste osutamise vabadus ning teenuseosutajate ja saajate õiguskindlus, peaks selliste infoühiskonna teenuste suhtes olema põhimõtteliselt kohaldatav teenuseosutaja asukoha järgse liikmesriigi õigus.

[...]

(24) Hoolimata eeskirjast, et järelevalve infoühiskonna teenuste üle peab toimuma pakkumiskohas, on liikmesriikidel käesoleva direktiivi kontekstis õigus direktiiviga ettenähtud tingimustel võtta meetmeid infoühiskonna teenuste vaba liikumise piiramiseks.“

4 Direktiivi artikli 1 lõikes 1 on sätestatud:

„Käesolev direktiiv püüab kaasa aidata siseturu nõuetekohasele toimimisele, tagades infoühiskonna teenuste vaba liikumise liikmesriikide vahel.“

5 Direktiivi artiklis 2 on ette nähtud:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

a) *infoühiskonna teenused* – teenused [Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. juuni 1998. aasta] direktiivi 98/34/EÜ[, millega nähakse ette tehnilistest standarditest ja eeskirjadest teatamise kord (EÜT 1998, L 204, lk 37; ELT eriväljaanne 13/20, lk 337)] (muudetud [Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuli 1998. aasta] direktiiviga 98/48/EÜ [(EÜT 1998, L 217, lk 18; ELT eriväljaanne 13/21, lk 8)]) artikli 1 lõike 2 tähenduses;

[...]

h) *kooskõlastatud valdkond* – liikmesriikide õigussüsteemides ettenähtud nõuded, mis kehtivad infoühiskonna teenuste osutajate või infoühiskonna teenuste kohta vaatamata sellele, kas nõuded on üldise iseloomuga või konkreetselt nende jaoks kavandatud.

[...]“.

6 Direktiivi artikkel 3 „Siseturg“ on sõnastatud järgmiselt:

„1. Iga liikmesriik tagab, et infoühiskonna teenused, mida pakub tema territooriumil asuv teenuseosutaja, vastavad kõnealuses liikmesriigis kehtivatele kooskõlastatud valdkonna küsimusi puudutavatele siseriiklikele õigusnormidele.

2. Liikmesriigid ei tohi kooskõlastatud valdkonda kuuluvatel põhjustel piirata teisest liikmesriigist pärit infoühiskonna teenuste osutamise vabadust.

[...]

4. Liikmesriigid võivad võtta meetmeid konkreetse infoühiskonna teenuse osas erandi tegemiseks lõikest 2, kui on täidetud järgmised tingimused:

a) meetmed:

i) on vajalikud ühel järgmistest põhjustest:

– avalik kord, eriti kuritegude ennetamine, uurimine, avastamine ja nende eest vastutusele võtmine, kaasa arvatud alaealiste kaitse ja võitlus rassilise, soolise, usulise või rahvusliku viha õhutamise vastu ning üksikisikuid puudutavate inimväärkuse rikkumiste vastu,

– rahva tervise kaitse,

– avalik julgeolek, sealhulgas riigi julgeoleku ja kaitse tagamine,

– tarbijate, sealhulgas investorite kaitse;

ii) võetakse konkreetse infoühiskonna teenuse vastu, mis takistab punktis i nimetatud eesmärkide saavutamist või kujutab endast tõsist ohtu nende eesmärkide saavutamisele;

iii) on vastavuses nende eesmärkidega;

b) enne kõnealuste meetmete võtmist ja piiramata kohtumenetlusi, kaasa arvatud esialgsed menetlused ja eeluurimise raames tehtud toimingud, on liikmesriik:

- taotlenud lõikes 1 osutatud liikmesriigilt meetmete võtmist ja viimane pole neid võtnud või need on olnud ebapiisavad,
- teatanud komisjonile ja lõikes 1 osutatud liikmesriigile oma kavatsusest võtta selliseid meetmeid.

5. Liikmesriigid võivad edasilükkamatutel juhtudel teha erandeid lõike 4 punktis b ettenähtud tingimustest. Sel juhul tuleb meetmetest võimalikult kiiresti teatada komisjonile ja lõikes 1 osutatud liikmesriigile, näidates põhjused, miks liikmesriik loeb juhtumit edasilükkamatuks.

6. Piiramata liikmesriigi võimalust kõnealuste meetmete võtmist jätkata, uurib komisjon võimalikult kiiresti, kas teatatud meetmed vastavad ühenduse õigusele; kui komisjon jõuab järeldusele, et meede ei vasta ühenduse õigusele, taotleb ta, et kõnealune liikmesriik loobuks kavandatud meetmetest või lõpetaks need viivitamatult.“

Direktiiv 2010/13

7 Direktiivi 2010/13 artiklis 1 on sätestatud:

„1. Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

[...]

aa) „videojagamisplatvormi teenus“ – teenus [ELTL] artiklites 56 ja 57 määratletud tähenduses, mille puhul teenuse või selle eristatava osa peamine eesmärk või teenuse põhiline otstarve on pakkuda üldsusele [Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. märtsi 2002. aasta] direktiivi 2002/21/EÜ [elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste ühise reguleeriva raamistiku kohta (raamdirektiiv) (EÜT 2002, L 108, lk 33; ELT eriväljaanne 13/29, lk 349)] artikli 2 punktis a määratletud elektroonilise side võrgu kaudu teavituslikke, meelelahutuslikke või hariduslikke saateid, kasutaja loodud videoid või mõlemaid, mille üle videojagamisplatvormi teenuse osutajal puudub toimetustusvastutus ning mille korralduse määrab kindlaks videojagamisplatvormi teenuse osutaja, sealhulgas automaatsete vahendite või algoritmide abil, eelkõige sisu kuvamise, märgistamise ja järjestamisega;

[...]“.

8 Direktiivi artikli 28a lõigetes 1 ja 5 on sätestatud:

„1. Käesoleva direktiivi kohaldamisel kuulub videojagamisplatvormi teenuse osutaja, kes on asutatud liikmesriigi territooriumil direktiivi 2000/31[...] artikli 3 lõike 1 tähenduses, selle liikmesriigi jurisdiktsiooni alla.

[...]

5. Käesoleva direktiivi kohaldamisel kohaldatakse direktiivi 2000/31[...] artiklit 3 ja artikleid 12–15 videojagamisplatvormi teenuse osutajate suhtes, keda käsitatakse liikmesriigis asutatuna vastavalt käesoleva artikli lõikele 2.“

Direktiiv (EL) 2015/1535

- 9 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. septembri 2015. aasta direktiivi (EL) 2015/1535, millega nähakse ette tehnilistest eeskirjadest ning infoühiskonna teenuste eeskirjadest teatamise kord (ELT 2015, L 241, lk 1), artikli 1 lõike 1 punktides e–g on esitatud järgmised mõisted:

„e) „teenuseid puudutav eeskiri“ – üldist laadi nõuded, mis puudutavad teenuste pakkumisele juurdepääsu ja nende pakkumist punkti b tähenduses, eelkõige aga teenusepakkujat, teenuseid ja teenuste tarbijat puudutavad sätted, välja arvatud sätted, mis ei puuduta otseselt nimetatud punktis määratletud teenuseid;

[...]

f) „tehnilised eeskirjad“ – tehnilised spetsifikatsioonid ja muud nõuded või teenuseid puudutavad eeskirjad, sealhulgas vastavad haldusnormid, mille järgimine turustamisel, teenuste pakkumisel, teenusepakkuja asutamisel või teenuste kasutamisel liikmesriigis või selle põhiosas on *de jure* või *de facto* kohustuslik, samuti liikmesriikide õigus- ja haldusnormid, mis keelavad toote valmistamise, impordi, turustamise, kasutamise või keelavad teenuste pakkumise või kasutamise või teenusepakkuja asutamise, välja arvatud need normid, mis on sätestatud artiklis 7;

[...]

g) „tehniliste eeskirjade eelnõu“ – tehnilise spetsifikatsiooni, muu nõude või teenuseid puudutava eeskirja tekst, sealhulgas haldusnormid, mis on koostatud eesmärgiga need tehniliste eeskirjadena jõustada või lõpuks jõustada lasta, ja mis on ettevalmistusetapis, kus saab veel teha olulisi muudatusi.“

- 10 Direktiivi artikli 5 lõike 1 esimeses lõigus on ette nähtud:

„Piiramata artikli 7 kohaldamist, edastavad liikmesriigid viivitamata komisjonile kõik tehniliste eeskirjade eelnõud, välja arvatud siis, kui tegemist on rahvusvahelise või Euroopa standardi täieliku teksti ülevõtmisega, mille puhul piisab teatest asjaomase standardi kohta; nad teatavad komisjonile ka põhjused, miks selliste tehniliste eeskirjade jõustamine oli vajalik, kui neid põhjusi ei ole eelnõus juba selgitatud.“

Austria õigus

- 11 KoPl-G §-s 1 on sätestatud:

„(1) Käesoleva föderaalseaduse eesmärk on edendada vastutustundlikku ja läbipaistvat tegelemist kasutajate teadetega järgmisena nimetatud sisu kohta suhtlusplatvormidel ning selliste teadete viivitamatut käsitlemist.

(2) Käesoleva seaduse kohaldamisalasse kuuluvad kohalikud ja välismaised teenuseosutajad, kes pakuvad suhtlusplatvormide teenust (§ 2 punkt 4) oma majandustegevuses, välja arvatud juhul, kui:

1. suhtlusplatvormi registreeritud ja juurdepääsuõigusega kasutajate keskmine arv Austrias eelmisel kalendriaastal on olnud alla 100 000 isiku ning

2. suhtlusplatvormi käitamisest saadud käive Austrias eelmisel kalendriaastal oli väiksem kui 500 000 eurot.

[...]

(4) Videojagamisplatvormi teenuste osutaja (§ 2 punkt 12) on vabastatud käesolevas seaduses sätestatud kohustustest platvormil pakutavate kasutajate loodud saadete (§ 2 punkt 9) ja videote (§2 punkt 7) suhtes.

(5) Teenuseosutaja taotluse korral on järelevalveasutus kohustatud tuvastama, kas ta kuulub käesoleva föderaalseaduse kohaldamisalasse.

[...]“.

12 KoPl-G §-s 2 on sätestatud:

„Käesolevas seaduses kasutatakse järgmisi mõisteid:

[...]

2. „infoühiskonna teenused“ – vahemaa tagant elektroonilisel teel ja teenusesaaja isikliku taotluse alusel ning tavaliselt tasu eest osutatavad teenused [...], muu hulgas toodete ja teenuste e-kaubandus, veebipõhine teabe pakkumine, internetireklaam, internetipõhised otsingumootorid ja andmete taastamise võimalused ning teenused, mis võimaldavad elektroonilises võrgus teavet edastada, sellisele võrgule juurde pääseda või kasutaja kohta käivat teavet salvestada [...];

3. „teenuseosutajad“ – suhtlusplatvormi pakkuv füüsiline või juriidiline isik;

4. „suhtlusplatvorm“ – infoühiskonna teenus, mille puhul tähendust omavate suuliste, kirjalike, heliliste või kujutislike teadete või esitluste jagamine kasutajate ja suure hulga teiste kasutajate vahel massilise levitamise teel on peamine eesmärk või põhifunktsioon;

[...]

6. „kasutaja“ – iga isik, kes kasutab suhtlusplatvormi, olgu ta registreeritud kasutaja või mitte;

7. „kasutaja loodud video“ – heliga või helita liikuvate kujutiste kogum, mis olenemata selle pikkusest moodustab eraldi elemendi, mille kasutaja on loonud ja mille see kasutaja või mõni teine kasutaja on üles laadinud videojagamisplatvormile;

[...]

9. „saade“ – heliga või helita liikuvate kujutiste kogum, mis olenemata selle pikkusest moodustab meediateenuse osutaja koostatud kava või kataloogi raames audiovisuaalmeedia teenuse eraldi elemendi; selle mõiste alla kuuluvad muu hulgas pikad mängufilmid, videoklipid, spordisündmuste ülekanded, komöödiasarjad, uudistesaadet, dokumentaalfilmid, kunsti- ja kultuurisaadet, lastesaadet ja algupärane draama;

[...]

12. „videojagamisplatvormi teenus“ – teenus [ELTL] artiklites 56 ja 57 määratletud tähenduses, mille puhul teenuse või selle eristatava osa peamine eesmärk või teenuse põhiline otstarve on pakkuda üldsusele [Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiivi (EL) 2018/1972, millega kehtestatakse Euroopa elektroonilise side seadustik (ELT 2018, L 321, lk 36)] artikli 2 punktis 1 määratletud elektroonilise side võrgu kaudu teavituslikke, meelelahutuslikke või hariduslikke saateid (punkt 9), kasutaja loodud videoid (punkt 7) või mõlemaid, mille üle videojagamisplatvormi teenuse osutajal puudub toimetustusvastutus ning mille korralduse määrab kindlaks videojagamisplatvormi teenuse osutaja (sealhulgas automaatsete vahendite või algoritmide abil, eelkõige sisu kuvamise, märgistamise ja järjestamisega).“

13 KoPl-G § 3 on sõnastatud järgmiselt:

„(1) Teenuseosutajad peavad looma tõhusa ja läbipaistva menetluse selliste teadete käsitlemiseks ja lahendamiseks, mis esitatakse suhtlusplatvormil kättesaadava väidetavalt ebaseadusliku sisu kohta.

[...]

(4) Lisaks tagavad teenuseosutajad saadud teadete alusel nende poolt sisu blokeerimise või eemaldamise kohta tehtud otsuste läbivaatamise tõhusa ja läbipaistva menetluse (lõike 3 punkt 1). [...]

[...]“.

14 KoPl-G § 4 lõikes 1 on sätestatud:

„Teenuseosutajad on kohustatud koostama aruande väidetava ebaseadusliku sisuga seotud teadete käsitlemise kohta igal aastal ja rohkem kui miljoni registreeritud kasutajaga suhtlusplatvormide puhul iga poole aasta järel. Aruanne tuleb esitada järelevalveasutusele hiljemalt ühe kuu jooksul pärast aruandega hõlmatud ajavahemiku lõppu ning teha samal ajal alaliselt ja kergesti leitavalt kättesaadavaks enda veebisaidil.“

15 KoPl-G §-s 5 on ette nähtud:

„(1) Teenuseosutajad määravad isiku, kes vastab 1991. aasta halduskaristuste seaduse [(Verwaltungsstrafgesetz 1991 (VStG), *BGBL.*, 52/1991)] § 9 lõikes 4 sätestatud tingimustele. Nimetatud isik:

1. tagab käesoleva seaduse sätete järgimise,
2. omab ettekirjutuse tegemise õigust, mis võimaldab tal tagada käesoleva seaduse sätete järgimise,
3. valdab saksa keelt vajalikul tasemel, et tal oleks võimalik teha koostööd haldusasutuste ja kohtutega,
4. omab vajalikke ressursse oma ülesannete täitmiseks.

[...]

(4) Teenuseosutaja määrab füüsilise või juriidilise isiku, kes on esindajana volitatud tegelema haldus- ja kohtudokumentidega. Kohaldatakse lõike 1 punkti 3, lõike 2 esimest lauset ja lõiget 3.

(5) Järelevalveasutusele teatatakse viivitamata vastutava esindaja ja teavitama volitatud esindaja andmed.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 16 Põhikohtuasja kassaatorid Google Ireland, Meta Platforms Ireland ja Tik Tok Technology on Iirimaa asuvad äriühingud, mis pakuvad muu hulgas Austrias suhtlusplatvormide teenuseid.
- 17 Pärast KoPl-G jõustumist 2021. aastal palusid nad KommAustrial tuvastada nimetatud seaduse § 1 lõike 5 alusel, et see seadus ei ole nende suhtes kohaldatav.
- 18 Kolme otsusega, mis on tehtud 26. märtsil, 31. märtsil ja 22. aprillil 2021, leidis nimetatud asutus siiski, et KoPl-G on põhikohtuasja kassaatorite suhtes kohaldatav, kuna igaüks neist pakub „suhtlusplatvormi“ kõnealuse seaduse § 2 punkti 4 tähenduses.
- 19 Põhikohtuasja kassaatorid esitasid nende otsuste peale kaebused Bundesverwaltungsgerichtile (föderaalne halduskohus, Austria), kes jättis kõik kaebused põhjendamata tõttu rahuldamata.
- 20 Rahuldamata jätmise otsuste peale eelotsusetaotluse esitanud kohtule, Verwaltungsgerichtshofile (Austria kõrgeim halduskohus), esitatud kassatsioonkaebustes väidavad põhikohtuasja kassaatorid esiteks, et kuna Iirimaa ega Euroopa Komisjonile ei teatatud KoPl-G vastuvõtmisest direktiivi 2000/31 artikli 3 lõike 4 punkti b ja artikli 3 lõike 5 kohaselt, ei tohi seadust nende suhtes kohaldada. Teiseks on kõnealuse seadusega kehtestatud kohustused ebaproportsionaalsed ning vastuolus teenuste vaba liikumisega ja „päritoluriigi põhimõttega“, mis on ette nähtud direktiivis 2000/31 ja videojagamisplatvormi teenuste suhtes direktiivis 2010/13.
- 21 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib sellega seoses esimesena, et kassatsioonkaebused tekitavad küsimuse, kas KoPl-G või sellega pandud kohustused teenuseosutajatele kujutavad endast „konkreetselt infoühiskonna teenuse“ osas võetavaid meetmeid direktiivi 2000/31 artikli 3 lõike 4 tähenduses. Kohus märgib, et tal esineb selles suhtes kahtlus, kuna KoPl-G sätted on üldised ja abstraktsed ning nendega pannakse infoühiskonna teenuste osutajatele üldised kohustused, mida kohaldatakse igasuguse individuaalse ja konkreetse meetme puudumisel.
- 22 Juhul kui direktiivi 2000/31 artikli 3 lõike 4 punktis a ette nähtud tingimused on täidetud, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teisena teada, kuidas tõlgendada kõnealuse direktiivi artikli 3 lõiget 5, et teha kindlaks, kas KoPl-G on põhikohtuasja kaebajatele kohaldatav isegi siis, kui sellest ei ole teatatud.
- 23 Jällegi juhul, kui KoPl-G-ga suhtlusplatvormide teenuste osutajatele kehtestatud kohustused tuleb kvalifitseerida „konkreetselt infoühiskonna teenuse“ osas võetavate meetmetena direktiivi 2000/31 artikli 3 lõike 4 tähenduses, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus kolmandana teada, kas need kohustused – tingimusel, et need vastavad direktiivi artikli 3 lõike 4 punktis a ette nähtud tingimustele – on põhimõtteliselt kohaldatavad teenuste suhtes, mida osutavad põhikohtuasja kassaatorid kui suhtlusplatvormi teenuste osutajad. Kui see on nii, siis oleks vaja kindlaks teha, kas videojagamisplatvormi teenuse osutajate puhul direktiivi 2010/13 artikli 1 punkti aa tähenduses päritoluliikmesriigis toimuva kontrolli põhimõte – mis on vastavalt selle direktiivi

artikli 28a lõikele 1, mis viitab direktiivi 2000/31 artiklile 3, kohaldatav ka direktiivi 2010/13 raames – takistab seda, et kohustusi, mis on KoPl-G-ga kehtestanud teise liikmesriigi territooriumil asuvatele teenuseosutajatele, kohaldatakse nende platvormide sisu suhtes, kui tegemist ei ole saadete ega kasutajate loodud videotega.

24 Neil asjaoludel otsustas Verwaltungsgerichtshof (kõrgeim halduskohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

- „1. Kas direktiivi 2000/31 artikli 3 lõike 4 punkti a alapunkti ii tuleb tõlgendada nii, et „konkreetsed infoühiskonna teenuse vastu võetavad meetmed“ võib mõista ka kui seadusega kehtestatud meetmed, mis on seotud konkreetsete infoühiskonna teenuste üldiselt kirjeldatud kategooriaga (näiteks „suhtlusplatvormid“), või nõuab meetme olemasolu selle sätte tähenduses otsuse tegemist konkreetse üksikjuhtumi (nt nimeliselt määratletud suhtlusplatvormi) kohta?
2. Kas direktiivi 2000/31 artikli 3 lõiget 5 tuleb tõlgendada nii, et kui selle sätte kohaselt edasilükkamatutel juhtudel ei teatata komisjonile ja asukohaliikmesriigile võetud meetmest võimalikult kiiresti (tagantjärele), tähendab see, et pärast (tagantjärele) teatamise jaoks piisava ajavahemiku möödumist ei tohi seda meetet konkreetse teenuse suhtes kohaldada?
3. Kas sellise meetme kohaldamist direktiivi 2000/31 artikli 3 lõike 4 tähenduses, mis ei ole seotud saadete ja kasutajate loodud videotega, mis tehakse kättesaadavaks videojagamisplatvormil, takistab [direktiivi 2010/13] artikli 28a lõige 1?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

- 25 Esimese eelotsuse küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2000/31 artikli 3 lõiget 4 tuleb tõlgendada nii, et konkreetsete infoühiskonna teenuste üldiselt kirjeldatud kategooria suhtes üldised ja abstraktsed meetmed, mida kohaldatakse vahet tegemata iga selle teenuste kategooria teenuseosutaja suhtes, kuuluvad mõiste „konkreetsed infoühiskonna teenuse vastu võetavad meetmed“ alla kõnealuse sätte tähenduses.
- 26 Sellega seoses tuleb märkida, et sellise liidu õigusnormi tõlgendamisel, mille sõnastus ei viita sõnaselgelt liikmesriigi õigusele, tuleb Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt arvesse võtta mitte üksnes selle sätte sõnastust, vaid ka konteksti ning selle õigusaktiga taotletavaid eesmärke, mille osaks säte on (15. septembri 2022. aasta kohtuotsus *Fédération des entreprises de la beauté*, C-4/21, EU:C:2022:681, punkt 47 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 27 Mis puudutab esimesena direktiivi 2000/31 artikli 3 lõike 4 sõnastust, siis olgu tõdetud, et säte viitab „konkreetsed infoühiskonna teenusele“. Ainsuses omadussõna „konkreetsed“ kasutamine viitab sellele, et nii nimetatud teenust tuleb mõista kui individuaalset teenust, mida osutavad üks või mitu teenuseosutajat, ning et järelikult ei saa liikmesriigid artikli 3 lõike 4 alusel võtta konkreetsete infoühiskonna teenuste üldiselt kirjeldatud kategooria suhtes üldiseid ja abstraktseid meetmeid, mida kohaldatakse vahet tegemata iga selle teenuste kategooria teenuseosutaja suhtes.
- 28 Asjaolu, et mõiste „meetmed“ alla võib kuuluda suur hulk liikmesriikide võetud meetmeid, ei sea seda hinnangut kahtluse alla.

- 29 Kuna Euroopa Liidu seadusandja kasutas sellist laia ja üldist mõistet, siis jättis ta liikmesriikide otsustada nende meetmete laadi ja vormi, mida nad võivad direktiivi 2000/31 artikli 3 lõike 4 alusel võtta. Seevastu ei mõjuta sellise mõiste kasutamine mingil viisil nende meetmete olemust ja materiaalõiguslikku sisu.
- 30 Teisena kinnitavad sellist tõlgendust kõnealuse artikli kontekst ja eelkõige artikli 3 lõike 4 punktis b ette nähtud menetlusnõuded.
- 31 Selle kohta olgu meenutatud, et kõnealuse direktiivi artikli 3 lõike 4 kohaselt võivad liikmesriigid võtta meetmeid kooskõlastatud valdkonda kuuluva konkreetse infoühiskonna teenuse osas erandi tegemiseks infoühiskonna teenuste vaba liikumise põhimõttest, kui täidetud on kaks kumulatiivset tingimust (19. detsembri 2019. aasta kohtuotsus Airbnb Ireland, C-390/18, EU:C:2019:1112, punkt 83).
- 32 Esiteks peab asjaomane piirav meede direktiivi 2000/31 artikli 3 lõike 4 punkti a kohaselt olema vajalik, et tagada avalik kord, rahva tervise kaitse, avalik julgeolek või tarbijate kaitse, ning see meede võetakse sellise konkreetse infoühiskonna teenuse vastu, mis takistab tegelikult nende eesmärkide saavutamist või kujutab endast tõsist ja suurt ohtu nende saavutamisele, ning on vastavuses nende eesmärkidega.
- 33 Teiseks on direktiivi artikli 3 lõike 4 punktis b ette nähtud, et asjaomane liikmesriik peab enne kõnealuste meetmete võtmist ja piiramata kohtumenetlusi, kaasa arvatud esialgsed menetlused ja eeluurimise raames tehtud toimingud, mitte ainult olema taotlenud meetmete võtmist liikmesriigilt, kelle territooriumil asub asjaomane teenuseosutaja, ja see liikmesriik pole neid võtnud või need on olnud ebapiisavad, vaid ka teatama komisjonile ja kõnealusele liikmesriigile oma kavatsusest võtta asjaomaseid piiravaid meetmeid.
- 34 Eelmises punktis esitatud tingimus näib kinnitavat, et liikmesriigid ei saa piirata teistest liikmesriikidest pärit infoühiskonna teenuste vaba liikumist, võttes konkreetsete infoühiskonna teenuste üldiselt kirjeldatud kategooria suhtes üldiseid ja abstraktseid meetmeid.
- 35 Nimelt, kohustades liikmesriike, kus infoühiskonna teenust osutatakse ja kes soovivad selle teenuse sihtliikmesriikidena võtta meetmeid direktiivi 2000/31 artikli 3 lõike 4 alusel, taotlema selle teenuse päritoluliikmesriigilt, see tähendab liikmesriigilt, kelle territooriumil asub sama teenuse osutaja, meetmete võtmist, eeldab see säte, et teenuseosutajad ja järelikult ka asjaomased liikmesriigid saaksid olla tuvastatavad.
- 36 Kui aga liikmesriikidel lubatakse piirata infoühiskonna teenuste osutamise vabadust üldiste ja abstraktsete meetmetega, mida kohaldatakse vahet tegemata iga nende teenuste kategooria teenuseosutajate suhtes, oleks selline tuvastamine – kui see ei ole võimatu – vähemalt ülemäära raske, mistõttu liikmesriigid ei suudaks sellist menetlusnõuet täita.
- 37 Lisaks – nagu rõhutas kohtujurist oma ettepaneku punktis 68 –, kui direktiivi 2000/31 artikli 3 lõiget 4 tuleb tõlgendada nii, et see hõlmab üldisi ja abstraktseid meetmeid, mida kohaldatakse vahet tegemata iga infoühiskonna teenuste kategooria teenuseosutaja suhtes, siis direktiivi artikli 3 lõike 4 punkti b teises taandes ette nähtud eelnev teavitus võiks dubleerida direktiivis 2015/1535 nõutud teavitust.

- 38 Viimati nimetatud direktiivis on nimelt sisuliselt nõutud, et liikmesriigid peavad komisjonile teatama igast tehniliste eeskirjade eelnõust, mille teenuseid puudutavad eeskirjad sisaldavad üldist laadi nõudeid, mis puudutavad juurdepääsu infoühiskonna teenuste pakkumisele ja nende pakkumist.
- 39 Kui kolmandana tõlgendada mõistet „konkreetsed infoühiskonna teenuse vastu võetavad meetmed“ direktiivi 2000/31 artikli 3 lõike 4 tähenduses nii, et liikmesriigid võivad võtta üldiseid ja abstraktseid meetmeid, mida kohaldatakse vahet tegemata iga infoühiskonna teenuste kategooria teenuseosutajate suhtes, seaks see kahtluse alla päritoluliikmesriigis toimuva kontrolli põhimõtte, millel see direktiiv põhineb, ja direktiiviga taotletava siseturu nõuetekohase toimimise eesmärgi.
- 40 Siinkohal tuleb meelde tuletada, et direktiivi 2000/31 artikkel 3 on keskne sätte kõnealuse direktiivi ülesehituses ja selle direktiiviga kehtestatud süsteemis, kuna kõnealune artikkel kaitseb nimetatud põhimõtet, millele on samuti viidatud direktiivi põhjenduses 22, milles on märgitud, et „infoühiskonna teenuste järelevalve peaks toimuma tegevuse lähtekohas“.
- 41 Nimelt tuleneb artikli 3 lõikest 1, et iga liikmesriik tagab, et infoühiskonna teenused, mida pakub tema territooriumil asuv teenuseosutaja, vastavad kõnealuses liikmesriigis kehtivatele kooskõlastatud valdkonna küsimusi puudutavatele riigisisestele õigusnormidele. Artikli 3 lõikes 2 on täpsustatud, et liikmesriigid ei tohi kooskõlastatud valdkonda kuuluvatel põhjustel piirata teisest liikmesriigist pärit infoühiskonna teenuste osutamise vabadust.
- 42 Direktiiv 2000/31 tugineb seega päritoluliikmesriigis toimuva kontrolli põhimõttele ja vastastikuse tunnustamise põhimõttele, mistõttu direktiivi artikli 2 punktis h määratletud kooskõlastatud valdkonna raames on infoühiskonna teenused reguleeritud üksnes liikmesriigis, kelle territooriumil asub nende teenuste osutaja (vt selle kohta 25. oktoobri 2011. aasta kohtuotsus eDate Advertising jt, C-509/09 ja C-161/10, EU:C:2011:685, punktid 56–59).
- 43 Järelikult peab ühelt poolt iga liikmesriik infoühiskonna teenuste päritoluliikmesriigina neid teenuseid reguleerima ja seetõttu kaitsma direktiivi 2000/31 artikli 3 lõike 4 punkti a alapunktis i nimetatud üldist huvi pakkuvaid eesmärgi.
- 44 Vastastikuse tunnustamise põhimõtte kohaselt on teiselt poolt iga liikmesriigi kui infoühiskonna teenuste sihtliikmesriigi ülesanne mitte piirata teenuste vaba liikumist, nõudes tema vastu võetud täiendavate kohustuste täitmist, mis kuuluvad kooskõlastatud valdkonda.
- 45 Samas, nagu nähtub direktiivi 2000/31 põhjendusest 24, pidas liidu seadusandja õiguspäraseks – hoolimata „eeskirjast, et järelevalve infoühiskonna teenuste üle peab toimuma pakkumiskohas“, mis on direktiivi artikli 3 lõikes 1 viidatud päritoluliikmesriigis toimuva kontrolli põhimõtte teine väljendus –, et liikmesriigid võivad direktiivis ette nähtud tingimustel võtta meetmeid infoühiskonna teenuste vaba liikumise piiramiseks.
- 46 Direktiivi 2000/31 artikli 3 lõikega 4 on seega teatud tingimustel lubatud liikmesriigil, kus infoühiskonna teenust osutatakse, teha erand infoühiskonna teenuste vaba liikumise põhimõttest.
- 47 Selle sätte tõlgendamine nii, et see lubab liikmesriikidel võtta üldiseid ja abstraktseid meetmeid, mida kohaldatakse vahet tegemata iga infoühiskonna teenuste kategooria teenuseosutajate suhtes, seab siiski kahtluse alla päritoluliikmesriigis toimuva kontrolli põhimõtte, mis on ette nähtud artikli 3 lõikes 1.

- 48 Päritoluliikmesriigis toimuva kontrolli põhimõte toob nimelt kaasa regulatiivse pädevuse jaotuse infoühiskonna teenuste osutaja päritoluliikmesriigi ja selle liikmesriigi, kus asjaomast teenust osutatakse, ehk sihtkohaliikmesriigi vahel.
- 49 Kui aga lubada teisel liikmesriigil võtta direktiivi 2000/31 artikli 3 lõike 4 alusel üldiseid ja abstraktseid meetmeid, mida kohaldatakse vahet tegemata iga nende teenuste kategooria teenuseosutajate suhtes, olenemata sellest, kas nad asuvad viimati nimetatud liikmesriigis või mitte, sekkuks see teine liikmesriik esimese liikmesriigi reguleerimispädevusse ja see tooks kaasa selle, et nendele teenuseosutajatele kohaldatakse nii päritoluliikmesriigi kui ka sihtliikmesriigi või sihtliikmesriikide õigusakte.
- 50 Direktiivi 2000/31 põhjendusest 22 nähtub siiski – nagu on meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 40 –, et nimetatud direktiiviga kehtestatud süsteemis nägi liidu seadusandja ette, et infoühiskonna teenuste järelevalve peaks toimuma tegevuse lähtekohas, see tähendab teenuseosutaja asukohaliikmesriigi poolt kolmel eesmärgil, milleks on üldist huvi pakkuvate eesmärkide tõhusa kaitse tagamine, liikmesriikidevahelise vastastikuse usalduse suurendamine ning teenuste osutamise vabaduse ja õiguskindluse tõhus tagamine teenuseosutajate ja teenusesaajate jaoks.
- 51 Järelikult, seades kahtluse alla direktiivi 2000/31 artikli 3 lõikes 1 ette nähtud päritoluliikmesriigis toimuva kontrolli põhimõtte, kahjustaks käesoleva kohtuotsuse punktis 47 esitatud artikli 3 lõike 4 tõlgendus selle direktiivi süsteemi ja eesmäärke.
- 52 Nagu komisjon rõhutas, ei ole nimetatud direktiivi artikli 3 lõikes 4 ette nähtud võimalus teha erand infoühiskonna teenuste vaba liikumise põhimõttest mõeldud selleks, et võimaldada liikmesriikidel võtta üldiseid ja abstraktseid meetmeid, mille eesmärk on reguleerida infoühiskonna teenuste osutajate kategooriat tervikuna, ning seda isegi siis, kui sellised meetmed võitlevad sisu vastu, mis kahjustab tõsiselt selle direktiivi artikli 3 lõike 4 punkti a alapunkti i sätestatud eesmäärke.
- 53 Lisaks kahjustaks see, kui lubada sihtliikmesriigil võtta üldisi ja abstraktseid meetmeid, mille eesmärk on reguleerida infoühiskonna teenuste osutamist väljaspool tema territooriumi asuvate teenuseosutajate poolt, liikmesriikidevahelist vastastikust usaldust ja oleks vastuolus vastastikuse tunnustamise põhimõttega, millel – nagu on meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 42 – direktiiv 2000/31 põhineb.
- 54 Peale selle, mis puudutab direktiivi 2000/31 artikli 3 lõike 4 ja mõiste „konkreetsed infoühiskonna teenuste vastu võetavad meetmed“ teleoloogilist tõlgendamist, siis tuleneb selle direktiivi artikli 1 lõikest 1 ja artikli 3 lõikest 2, arvestades direktiivi põhjendust 8, et direktiivi eesmärk on aidata kaasa siseturu nõuetekohasele toimimisele, tagades infoühiskonna teenuste vaba liikumise liikmesriikide vahel.
- 55 Seda silmas pidades, nagu nähtub sama direktiivi põhjendustest 5 ja 6, on direktiivi eesmärk kõrvaldada siseturu nõuetekohase toimimise juriidilised tõkked, nimelt tõkked, mis tekivad õigusaktide lahknevustest ja õiguskindluse puudumisest selle kohta, milliseid riigisiseseid eeskirju selliste teenuste suhtes kohaldatakse.
- 56 Kui liikmesriikidel oleks direktiivi 2000/31 artikli 3 lõike 4 alusel lubatud võtta konkreetsete infoühiskonna teenuste üldiselt kirjeldatud kategooria suhtes üldiseid ja abstraktseid meetmeid, mida kohaldatakse vahet tegemata iga selle teenuste kategooria teenuseosutaja suhtes, tähendaks

see lõppkokkuvõttes seda, et asjaomaste teenuseosutajate suhtes kohaldatakse erinevaid õigusakte ja seega taaskehtestatakse teenuste osutamise vabaduse juriidilised tõkked, mida selle direktiiviga soovitakse kaotada.

- 57 Viimaseks olgu meenutatud, et direktiivi 2000/31 eesmärgi – tagada infoühiskonna teenuste vaba liikumine liikmesriikide vahel – täitmiseks on ette nähtud mehhanism potentsiaalselt seda eesmärki riivavate meetmete kontrollimiseks, mis võimaldab nii komisjonil kui ka liikmesriigil, kelle territooriumil asub asjaomase infoühiskonna teenuse osutaja, tagada, et need meetmed oleksid vajalikud üldisest huvist tulenevatel ülekaalukatel põhjustel (19. detsembri 2019. aasta kohtuotsus *Airbnb Ireland, C-390/18, EU:C:2019:1112, punkt 91*).
- 58 Siiski ei tähenda see, et konkreetsete infoühiskonna teenuste üldiselt kirjeldatud kategooria suhtes üldised ja abstraktsed meetmed ei kuulu mõiste „konkreetse infoühiskonna teenuse vastu võetavad meetmed“ alla direktiivi 2000/31 artikli 3 lõike 4 tähenduses, et sellised meetmed oleksid sellest kontrollimehhanismist vabastatud.
- 59 Sellise tõlgenduse tagajärg on vastupidi see, et liikmesriikidel ei ole põhimõtteliselt lubatud selliseid meetmeid võtta, mistõttu kontrollimine, kas need meetmed on vajalikud ülekaaluka üldise huviga seotud põhjustel, ei ole isegi nõutav.
- 60 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esimesele küsimusele vastata, et direktiivi 2000/31 artikli 3 lõiget 4 tuleb tõlgendada nii, et konkreetsete infoühiskonna teenuste üldiselt kirjeldatud kategooria suhtes üldised ja abstraktsed meetmed, mida kohaldatakse vahet tegemata iga selle teenuste kategooria teenuseosutaja suhtes, ei kuulu mõiste „konkreetse infoühiskonna teenuse vastu võetavad meetmed“ alla kõnealuse sätte tähenduses.

Teine ja kolmas küsimus

- 61 Eelotsusetaotlusest, mis on kokku võetud käesoleva kohtuotsuse punktides 22 ja 23, nähtub, et eelotsusetaotluse esitanud kohus esitab teise ja kolmanda küsimuse üksnes juhuks, kui Euroopa Kohus peaks leidma, et esimesele küsimusele tuleb vastata jaatavalt.
- 62 Nagu on järeldatud käesoleva kohtuotsuse punktis 60, tuleb esimesele küsimusele vastata eitavalt.
- 63 Sellest tuleneb, et esimesele küsimusele antud vastust arvestades ei ole teisele ja kolmandale küsimusele vaja vastata.

Kohtukulud

- 64 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2000. aasta direktiivi 2000/31/EÜ infoühiskonna teenuste teatavate õiguslike aspektide, eriti elektroonilise kaubanduse kohta siseturul artikli 3 lõiget 4

tuleb tõlgendada nii, et

üldised ja abstraktsed meetmed, mis puudutavad konkreetsete infoühiskonna teenuste üldiselt kirjeldatud kategooriat ja mida kohaldatakse vahet tegemata iga selle teenuste kategooria teenuseosutaja suhtes, ei kuulu mõiste „konkreetses infoühiskonna teenuse vastu võetavad meetmed“ alla kõnealuse sätte tähenduses.

Allkirjad